

PETNAJST LET PODJETJA »ELRA«

Tovarna gospodinjskih aparatov »Elra« v Škofji Loki je slavila dne 28. 11. 1969 15-letnico obstoja, ki jo je združila z otvoritvijo novih poslovnih in proizvodnih prostorov v Retečah. Podjetje se je razvijalo postopoma, med svojo rastjo se je srečavalo s številnimi težavami, doživelo pa je v dobi 15 let nekaj lepih uspehov.

Ustanovljeno je bilo 3. 12. 1954 po odločbi Občinskega ljudskega odbora Škofja Loka in je dobilo prve, zasilne prostore v bivšem Koširjevem mlinu. Sprva je štelo samo 15 članov v delovnem kolektivu. Imelo je delavnico za popraviljanje električnih strojev, aparatov in radioaparatorov. V osnovna sredstva je imelo vloženih 59.570, v obratna pa 11.300 N din. V začetku je izdelovalo električna spajkala, loščilce, avtomobilske radijske sprejemnike in vžigalnike ter popravljalo gospodinjske in radijske aparate ter se ukvarjalo s previjanjem elektromotorjev. Leta 1959 je začelo opuščati servisno dejavnost in se je usmerilo v izdelavo transformatorjev, ki jih je oddajalo kot sestavne dele ISKRI Kranj in nekaterim drugim naročnikom. V tem letu je podjetje začelo s proizvodnjo akumulatorskih svetilk, ki jih tedaj drugod v Jugoslaviji še niso izdelovali.

V naslednjem letu je ObLO Škofja Loka dodelil mlademu, razvijajočemu se podjetju v upravljanje dele uršulinskega samostana v Blaževi ulici. Podjetje je prostore prilagodilo svojim potrebam, kolikor se je pač dalo. Ko se je preselilo vanje, je začelo izdelovati gospodinjske aparate, predvsem električne kuhalnike, povečalo je proizvodnjo šibkotočnih transformatorjev ter vse več sredstev nalagalo v strojno opremo.

Dne 17. 10. 1963 je ObLO Škofja Loka uvrstil Elektrodelaavnico s krajšo oznako ELRA med industrijska podjetja. Kot predmet poslovanja je bila določena izdelava električnih aparatov, elektromehanskih sestavnih delov in elektrotermičnih aparatov. Število zaposlenih se je stalno večalo, močno je narastel bruto produkt vzporedno s povečanjem storilnosti in z izboljšanjem asortimana. Podjetje je moderniziralo oblike izdelkov in tehnološko izboljšalo proizvodnjo kuhalnikov ter električnih peči, začelo je izdelovati nove tipe električnih spajkal in povečalo proizvodnjo transformatorjev.

V naslednjih letih je podjetje nadalje povečalo proizvodnjo, napravilo izbor dotedanjega proizvodnega programa in vpeljalo proizvodnjo novih izdelkov, kot so sušilci za lase, TV stabilizatorji, električne peči. Leta 1968 je pričelo izdelovati plinske katalitične peči. V zadnjih letih je močno razvilo proizvodno kooperacijo z italijansko firmo OVER ALL iz Mirana in ELETTRO-PLASTICO iz Brescie. Pridobilo je licenčno pravico za proizvodnjo modernih, estetsko učinkujočih štedilnikov. V kooperacijskem sodelovanju z Elettro-

V tovarni ELRA v Retečah

Foto: F. Perdan

plastico izdeluje kavne mlinčke, namizne ventilatorje in izredno kvalitetne sušilce za lase, po licenci španske tovarne SUPER SER iz Pamplone pa plinske katalitične peči.

Zaradi povečanega obsega poslovanja in usvajanja novih izdelkov je moralo podjetje povečati uvoz, zlasti v letih 1968 in 1969 je uvažalo izdelke črne metalurgije, dekapirano pločevino (z luženjem očiščena oksidna plast s kovine), ki je ni bilo mogoče dobiti na domačem tržišču, in nekaterih sestavnih delov za aparate, ki jih je začelo podjetje izdelovati. Razen izdelkov črne metalurgije je vse uvažalo s konvertibilnega deviznega območja (ZR Nemčija, Avstrija, Italija) in plačevalo z devizami, ki jih je samo pridobilo z lastnim izvozom.

Po pripojitvi bivše Pilarne v Retečah k Elri leta 1964 je podjetje obnovilo in predelalo stare prostore Pilarne. V osnovna sredstva je takrat vložilo 280.000, za strojno opremo pa 93.300 N din. Delovni kolektiv je požrtvovalno in zavestno sprejel bremena za neprestane investicije in je leta in leta imel osebne dohodka, ki so bili na dnu plačne lestvice v občini. V drugi fazi gradnje je podjetje z dozidavo pridobilo 1000 m² novih delovnih prostorov. V novi del stavbe se je preselila emajlirnica, ki je imela prej svoje prostore v Vižmarjih, iz loškega obrata pa sta se vselili orodjarna in montaža električnih aparatov. Podjetje je leta 1968 takoj nadaljevalo z graditvijo obrata v Retečah z namenom, da se celotno podjetje preseli tja in se združijo vsi njegovi obrati pod skupno streho. Z dograditvijo tretje faze je pridobilo ok. 4000 m² delovne površine. Skupna vrednost vlaganja v osnovna sredstva in v gradbeni objekt se je povečala še za 50.000, v dodatno strojno opremo pa je podjetje vložilo 290.000,00 N din.

Letos se je tudi obrat iz Škofje Loke dokončno preselil v novo tovarno. Tako je zdaj celotno podjetje nastanjeno v Retečah. Zaposlenih ima ok. 420

ljudi. Proizvodnja je po množini in po kvaliteti izdelkov dosegla zaželeno višino. Podjetje dela tudi za izvoz, največ izvaža v ZR Nemčijo, Avstrijo in Italijo.

Med gradnjo nove tovarne je podjetje dobilo pri banki kratkoročne kredite, ki jih je moralo odplačevati že med gradnjo, torej še preden je bila nova tovarna dograjena. Če ne bi bilo perečega problema obratnih sredstev, bi lahko podjetje vrnilo vse kredite za investicijo že v letu 1969, kar dokazuje, da je bila investicijska naložba ekonomsko upravičena in rentabilna.

Z novimi prostori si je podjetje ustvarilo objektivne možnosti za nadaljnjo rast, za izboljšanje organizacije dela in tehnoloških procesov ter za uvedbo modernizacije in avtomatizacije. Pri tem mora izpopolniti sestavo svojih kadrov in izpopolniti sistem nagrajevanja z vsemi elementi stimulacije za čim večji uspeh podjetja in delavstva.

Résumé

QUINZE ANS DE L'ENTREPRISE »ELRA«

Au cours des quinze années de son existence, l'usine des appareils ménagers ELRA a fait des progrès considérables. L'entreprise a commencé dans un vieux moulin à Škofja Loka avec quinze ouvriers qui réparaient les appareils et les machines électriques et les appareils de radio. En 1959, l'entreprise abandonna la réparation des appareils pour commencer une production des transformateurs. L'année suivante, elle s'installa dans l'édifice du vieux couvent des ursulines et entreprit la fabrication des appareils ménagers. Dans les dernières années, ELRA travaille en coopération avec deux usines italiennes et avec une usine espagnole et elle a réussi à élargir et à améliorer le choix de ses produits. Elle a ensuite obtenu l'édifice de l'ancienne usine des limes à Reteče près de Škofja Loka, elle l'a renouvelé et agrandi en créant ainsi des possibilités nouvelles pour la modernisation et l'automatisation de la production.